

تاریخ آزمون

جمعه ۵۵/۰۵/۱۴۰۳

پاسخنامه آزمون دفترچه شماره (۳) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

شماره داوطلبی:	نام و نام خانوادگی:
مدت پاسخگویی: ۲۰۰ دقیقه	تعداد سوال: ۲۰۰

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سوال		وضعیت پاسخگویی	تعداد سوال	مواد امتحانی		ردیف
	از	تا					
۳۰ دقیقه	۱	۱۰	اجباری	۱۰	ریاضی و آمار (۲)		۱
	۱۱	۲۰			ریاضی و آمار (۱)		
	۲۱	۳۰			ریاضی و آمار (۳)		
۳۰ دقیقه	۳۱	۴۰	اجباری	۱۰	علوم و فنون ادبی (۲)		۲
	۴۱	۵۰			علوم و فنون ادبی (۱)		
	۵۱	۶۰			علوم و فنون ادبی (۳)		
۲۰ دقیقه	۶۱	۷۰	اجباری	۱۰	جامعه‌شناسی (۲)		۳
	۷۱	۸۰			جامعه‌شناسی (۱)		
۱۰ دقیقه	۸۱	۹۰	اجباری	۱۰	روان‌شناسی		۴
۳۰ دقیقه	۹۱	۱۰۰	اجباری	۱۰	عربی زبان قرآن (۲)		۵
	۱۰۱	۱۱۰			عربی زبان قرآن (۱)		
	۱۱۱	۱۲۰			عربی زبان قرآن (۳)		
۲۰ دقیقه	۱۲۱	۱۳۰	اجباری	۱۰	تاریخ (۲)		۶
	۱۳۱	۱۴۰			تاریخ (۱)		
۲۰ دقیقه	۱۴۱	۱۵۰	اجباری	۱۰	جغرافیا (۲)		۷
	۱۵۱	۱۶۰			جغرافیای ایران		
۳۰ دقیقه	۱۶۱	۱۷۰	اجباری	۱۰	فلسفه (۱)		۸
	۱۷۱	۱۸۰			منطق		
	۱۸۱	۱۹۰			فلسفه (۲)		
۱۰ دقیقه	۱۹۱	۲۰۰	اجباری	۱۰	اقتصاد		۹

ریاضیات

۱ بررسی گزینه‌ها،

- (۱) نادرست است. اگر n عدد طبیعی زوج باشد، حاصل عبارت مورد نظر ۲ می‌شود. مثلاً اگر $n=2$ باشد داریم:
- $$1^{-2} + (-1)^2 = 1 + 1 = 2$$
- (۲) نادرست است. ارسطو شاگرد افلاطون است.
- (۳) درست است. در عبارت‌هایی که ترتیب عملیات با پرانتز مشخص نشده باشد، از چپ به راست ابتدا عملیات ضرب و تقسیم و پس از آن عملیات جمع و تفریق انجام می‌شود.

$$(3 \times 9) + (15 \div 5) - 21 = 27 + 3 - 21 = 8 - 9 = -1$$

(۴) نادرست است. $\sqrt{5}$ و $\sqrt{3}$ مشابه نیستند بنابراین امکان جمع کردن وجود ندارد.

۲ بررسی گزینه‌ها،

- (۱) با توجه به نادرستی $p \Rightarrow q$ نتیجه می‌گیریم که p درست است.
- (۲) با توجه به نادرستی $p \Rightarrow q$ نتیجه می‌گیریم که q نادرست است.
- (۳) $\sim p$ نادرست و q نیز نادرست است. بنابراین ترکیب فصلی $p \vee q$ نادرست است.
- (۴) q نادرست است بنابراین ترکیب شرطی $p \Rightarrow q$ به انتهای مقدم درست است.

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) گزاره‌های درست هستند. اما گزینه (۳) گزاره‌ای نادرست است.

۳ بررسی گزینه‌ها،

- (۱) نادرست است. هم‌ارزی‌های زیر به نام قوانین جذب همواره برقرار هستند.
- $$p \wedge (p \vee q) \equiv p, \quad p \vee (p \wedge q) \equiv p$$
- (۲) همواره درست است.
- (۳) گزاره $(\sim q \Rightarrow \sim p)$ عکس نقیض گزاره $(p \Rightarrow q)$ و با آن هم‌ارزش است.
- (۴) هم‌ارزی‌های زیر به نام قوانین دمورگان همواره برقرار هستند.

$$\sim(p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q, \quad \sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$$

۴ بررسی گزینه‌ها،

- گزاره‌های p و q درست هستند. با شرط $p \equiv q \equiv T$ گزاره‌ای دلخواه، ارزش گزاره مورد نظر را بررسی می‌کنیم.
- $$((p \wedge r) \Leftrightarrow \sim q) \equiv ((T \wedge r) \Leftrightarrow F) \equiv (r \Leftrightarrow F) \equiv \sim r$$
- تذکره: اگر r درست باشد گزاره $r \Leftrightarrow F$ نادرست خواهد شد و اگر r نادرست باشد، گزاره $r \Leftrightarrow F$ درست خواهد شد. پس گزاره $r \Leftrightarrow F$ با $\sim r$ هم‌ارزش است.

۵

$$2^n = \frac{1}{8} 2^m \Rightarrow \frac{2^m}{2^n} = 8 \Rightarrow 2^{m-n} = 2^3 \Rightarrow m-n=3$$

$$2^{m+n} = 2048 = 2^{11} \Rightarrow m+n=11$$

$$\begin{cases} m-n=3 \\ m+n=11 \end{cases} \xrightarrow{+} 2m=14 \Rightarrow m=7$$

جدول ارزشی گزاره دارای $2^7 = 128$ حالت ارزشی است که فقط در یک سطر، همه گزاره‌ها درست می‌باشند و در ۱۲۷ سطر دیگر، حداقل یک گزاره، با ارزش نادرست وجود دارد.

۶

تعداد حالت‌های ارزشی n گزاره ساده از رابطه 2^n به دست می‌آید. تعداد حالت‌های ارزشی سه گزاره برابر با $2^3 = 8$ می‌باشد. فقط در یک حالت، ارزش همه گزاره‌ها درست است (هیچ‌کدام نادرست نیست) و در ۳ حالت یکی از گزاره‌ها نادرست است. یعنی در ۴ حالت حداکثر یکی از گزاره‌ها نادرست است.

۷

اگر نقیض گزاره « a مثبت است» را به صورت « a منفی است» تعبیر کنیم این دو گزاره نقیض هم نیستند، زیرا وقتی a مثبت نباشد، یا منفی است یا صفر است. در صورتی که « a منفی است» شامل صفر نمی‌شود.

۸

- بررسی سایر گزینه‌ها،
- (۱) نادرست است. ترکیب عطفی دو گزاره فقط وقتی دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشند.
- (۲) نادرست است. اگر حداقل یکی از دو گزاره p و q ارزش درست داشته باشند، ترکیب فصلی $p \vee q$ درست است.
- (۳) نادرست است. هرگاه بخواهیم از گزاره p گزاره q را نتیجه بگیریم آن را به صورت $p \Rightarrow q$ می‌نویسیم.

۹

- بررسی گزینه‌ها،
- (۱) درست است. با توجه به این‌که n عدد طبیعی است دو حالت امکان‌پذیر است: الف) اگر n فرد باشد، $n+1$ زوج خواهد بود؛ بنابراین:
- $$(-1)^n + (-1)^{n+1} = -1 + 1 = 0$$
- ب) اگر n زوج باشد، $n+1$ فرد خواهد بود؛ بنابراین:
- $$(-1)^n + (-1)^{n+1} = 1 + (-1) = 0$$
- (۲) نادرست است. حاصل کسر، مساوی ۲ می‌شود که عددی گویا است.

$$\frac{\sqrt{50} + \sqrt{2}}{\sqrt{18}} = \frac{\sqrt{25 \times 2} + \sqrt{2}}{\sqrt{9 \times 2}} = \frac{5\sqrt{2} + \sqrt{2}}{3\sqrt{2}} = \frac{6\sqrt{2}}{3\sqrt{2}} = \frac{6}{3} = 2$$

(۳) درست است.

(۴) درست است.

۱۰

- گزاره شرطی « $8^2 > 4^2 \Rightarrow 4 \times 2 = 2^3$ » دارای مقدم درست و تالی نادرست است، بنابراین دارای ارزش نادرست بوده، در نتیجه گزاره p نادرست است.
- گزاره دو شرطی «۲ عددی زوج است اگر و تنها اگر ۲ عددی اول باشد» از دو گزاره درست تشکیل شده، بنابراین دارای ارزش درست بوده، در نتیجه گزاره q درست است.

بررسی گزینه‌ها،

- (۱) نادرست است. p گزاره‌ای نادرست می‌باشد، بنابراین ارزش ترکیب عطفی $p \wedge q$ نیز نادرست است.
- (۲) نادرست است. هر دو گزاره p و q نادرست می‌باشند، بنابراین ارزش ترکیب فصلی آن‌ها $p \vee q$ نیز نادرست است.
- (۳) نادرست است. گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ دارای مقدم درست و تالی نادرست می‌باشد، بنابراین ارزش گزاره شرطی نادرست است.
- (۴) درست است. هر دو گزاره p و q نادرست می‌باشند و ارزش ترکیب دو شرطی دو گزاره نادرست، دارای ارزش درست می‌باشد.
- $$p \equiv \sim q \equiv F \rightarrow (p \Leftrightarrow \sim q) \equiv T$$

۱۱

۱۵ جواب معادله در معادله صدق می‌کند:

$$3x^2 + 2ax + a^2 = 2 \xrightarrow{x=-2} 2(-2)^2 + 2a(-2) + a^2 - 2 = 0$$

$$\Rightarrow 12 - 4a + a^2 - 2 = 0 \Rightarrow a^2 - 4a + 10 = 0 \Rightarrow (a-2)^2 = 0 \Rightarrow a=2$$

با جای‌گذاری $a=2$ در معادله داده‌شده داریم:

$$3x^2 + 4x + 9 - 2 = 0 \xrightarrow{+2} x^2 + 2x + 2 = 0$$

$$\xrightarrow{a+c=b} \begin{cases} x = -1: \text{ریشه دیگر} \\ x = -2 \end{cases}$$

۱۶ $x=1$ یکی از جواب‌های معادله است، پس در آن صدق می‌کنند:

$$x=1 \Rightarrow (-2)(1)^2 - m(1) + m^2 = 0 \Rightarrow -2 - m + m^2 = 0$$

$$\Rightarrow (m+1)(m-2) = 0 \Rightarrow m = -1 \text{ یا } m = 2$$

$$m = -1 \Rightarrow -2x^2 + x + 1 = 0 \Rightarrow x = \frac{-1 \pm \sqrt{1+8}}{2(-2)} = \frac{-1 \pm 3}{-4}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x = 1 \\ x = -\frac{1}{2} \text{ ق.ق} \end{cases}$$

$$m = 2 \Rightarrow -2x^2 - 2x + 4 = 0 \Rightarrow x^2 + x - 2 = 0$$

$$\Rightarrow (x-1)(x+2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 1 \\ x = -2 \text{ ق.ق} \end{cases}$$

پس $m=2$ قابل قبول است.

۱۷

$$2x^2 - 6x - 24 = 0 \xrightarrow{\text{طرفین تقسیم بر 2}} x^2 - 3x - 12 = 0$$

مقدار $(\frac{b}{a})^2$ را به طرفین اضافه می‌کنیم:

$$(\frac{-3}{1})^2 = \frac{9}{1}$$

$$x^2 - 3x + \frac{9}{4} = 12 + \frac{9}{4} \Rightarrow (x - \frac{3}{2})^2 = \frac{61}{4}$$

در این مرحله با استفاده از خاصیت ریشه زوج، باید از $\frac{61}{4}$ جذر بگیریم.

۱۸ ابتدا مخارج کسرها را تا حد امکان تجزیه می‌کنیم:

$$\frac{x}{x-1} - \frac{x^2+1}{2x^2-x-1} = \frac{x+1}{2x+1} \Rightarrow \frac{x}{x-1} - \frac{x^2+1}{(2x+1)(x-1)} = \frac{x+1}{2x+1}$$

حالا دو طرف تساوی را در ک.م.م مخارج ضرب می‌کنیم:

$$(2x+1)(x-1) \left(\frac{x}{x-1} - \frac{x^2+1}{(2x+1)(x-1)} \right) = \frac{x+1}{2x+1}$$

$$\Rightarrow x(2x+1) - (x^2+1) = (x-1)(x+1)$$

$$\Rightarrow 2x^2 + x - x^2 - 1 = x^2 - 1 \Rightarrow x^2 + x - x^2 - 1 = -1 \Rightarrow x = 0$$

$x=0$ مخارج کسرها را صفر نمی‌کند، پس قابل قبول است.

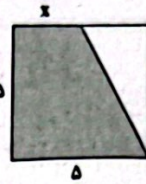
۱۹ نجار در یک روز، $\frac{1}{8}$ کار را انجام می‌دهد. اگر فرض کنیم

شاگردش در یک روز $\frac{1}{x}$ کار را انجام دهد، آن‌گاه داریم:

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{x} = \frac{1}{6} \Rightarrow \frac{x+8}{8x} = \frac{1}{6} \Rightarrow 6x+48=8x$$

$$\Rightarrow 2x=48 \Rightarrow x=24$$

پس شاگردش به تنهایی در ۲۴ روز ساخت یک میز و صندلی را تمام می‌کند.

$$\frac{S \text{ دوزنقه}}{S \text{ مربع}} = \frac{2}{4} \Rightarrow \frac{1}{2}(x+5) \times 5 = \frac{2}{4} \times 25$$

$$\Rightarrow \frac{5}{2}x + \frac{25}{2} = \frac{25}{2} \Rightarrow 10x + 50 = 75 \Rightarrow 10x = 75 - 50$$

$$\Rightarrow 10x = 25 \Rightarrow x = \frac{25}{10} = \frac{5}{2}$$

۱۲ اگر آن عدد را x فرض کنیم، آن‌گاه طبق مفروضات سؤال

داریم:

$$\frac{x}{5} = 2(2-x) + 5 \Rightarrow \frac{1}{5}x = 6 - 2x + 5$$

$$\Rightarrow \frac{1}{5}x + 2x = 11 \Rightarrow \frac{11}{5}x = 11 \Rightarrow x = \frac{11}{11/5} \Rightarrow x = 5$$

$x=5$ تنها در معادله گزینه (۲) صدق می‌کند، پس جواب این معادله می‌باشد.

۱۳ سن ندا را x و سن دختر خاله‌اش نرگس را $(x+2)$ در نظر

می‌گیریم، داریم:

$$\begin{cases} x-5: \text{سن ندا} \\ x+2-5=x-3: \text{سن نرگس} \end{cases}$$

$$x-5+x-3=2(x-3)-5$$

$$\Rightarrow 2x-8=2x-9-5 \Rightarrow 2x-8=2x-14$$

$$\Rightarrow 2x-2x=-14+8 \Rightarrow -x=-6 \Rightarrow x=6$$

بنابراین سه سال دیگر داریم:

$$\begin{cases} x+3=6+3=9: \text{سه سال دیگر سن ندا} \\ x+2+3=x+5=6+5=11: \text{سه سال دیگر سن نرگس} \end{cases}$$

$$\rightarrow 11+9=20$$

۱۴

$$2x(mx-4)+m+1=0 \Rightarrow 2mx^2-12x+m+1=0$$

$$\xrightarrow{\text{ریشه مضاعف}} \Delta=0 \rightarrow (-12)^2 - 4(2m)(m+1) = 0$$

$$\Rightarrow 144 - 12m^2 - 12m = 0$$

$$\xrightarrow{+(-12)} m^2 + m - 12 = 0 \Rightarrow (m+4)(m-3) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} m = -4 \\ m = 3 \end{cases}$$

$$m = -4 \Rightarrow x = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-12)}{2m} = \frac{12}{-8} = -\frac{3}{2} \text{ (غ.ق)}$$

$$m = 3 \Rightarrow x = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-12)}{6m} = \frac{12}{18} = \frac{2}{3} \checkmark$$

حال با داشتن $m=3$ داریم:

$$2x^2 + 2x + 1 = 0 \xrightarrow{b=a+c} \begin{cases} x = -1 \\ x = -\frac{1}{2} \end{cases}$$

۲۶ ۴ حروف عبارت «باغ» را جداگانه و به عنوان یک شیء در نظر

می‌گیریم:

باغ | دل ک ش

حال ۵ شیء داریم که جایگشت آن‌ها ۵! است. ضمناً حروف کلمه «باغ» خود به ۳! طریق جایگشت دارند. بنابراین تعداد کل حالات برابر است با:

$$5! \times 3! = 120 \times 6 = 720$$

۲۷ ۲ طبق اصل ضرب تعداد راه‌های هر مرحله در هم ضرب

می‌شوند:

$$5 \times n \times 2 = 2^6 - 4 \Rightarrow 15n = 64 - 4 \Rightarrow 15n = 60$$

$$\Rightarrow n = \frac{60}{15} = 4$$

۲۸ ۴ برای رسم هر وتر، ۲ نقطه لازم است. اگر تعداد نقاط را n در

نظر بگیریم، داریم:

$$\binom{n}{2} = 45 \Rightarrow \frac{n!}{(n-2)!2!} = 45 \Rightarrow \frac{n(n-1)(n-2)!}{(n-2)! \times 2} = 45$$

$$\Rightarrow n(n-1) = 90 \Rightarrow n^2 - n - 90 = 0 \Rightarrow (n-10)(n+9) = 0$$

$$\begin{cases} n-10=0 \Rightarrow n=10 \\ n+9=0 \Rightarrow n=-9 \end{cases}$$

غیق ق ۳

بنابراین ۱۰ نقطه روی محیط دایره قرار دارد. برای رسم مثلث ۳ نقطه لازم است، پس:

$$\binom{10}{3} = \frac{10!}{3!7!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7!}{3 \times 2 \times 1 \times 7!} = 120$$

۲۹ ۱

$$\frac{(2n+1)!}{(2n-1)!} = \frac{(2n+1)(2n)(2n-1)!}{(2n-1)!} = 2n(2n+1) = 42$$

$$\Rightarrow 4n^2 + 2n - 42 = 0 \xrightarrow{+2} 2n^2 + n - 21 = 0$$

$$\Delta = (1)^2 - 4(2)(-21) = 1 + 168 = 169$$

$$n_1, n_2 = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-1 \pm \sqrt{169}}{2(2)} = \frac{-1 \pm 13}{4}$$

$$\begin{cases} n_1 = \frac{-1+13}{4} = \frac{12}{4} = 3 \\ n_2 = \frac{-1-13}{4} = \frac{-14}{4} \end{cases}$$

غیرقابل قبول

و در پایان داریم:

$$P(9, n) \stackrel{n=2}{=} P(9, 2) = \frac{9!}{(9-2)!} = \frac{9!}{6!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{6!} = 504$$

۳۰ ۱ دو حالت در نظر می‌گیریم:

الف) یکی از برادرها انتخاب شود و سه نفر از بقیه:

$$\binom{2}{1} \binom{10}{3} = 2 \times 120 = 240$$

یا

ب) هیچ‌کدام از برادرها انتخاب نشوند و چهار نفر از بقیه:

$$\binom{2}{0} \binom{10}{4} = 1 \times 210 = 210$$

۲۰ ۳ طرفین تساوی را در مخرج مشترک کسرها ضرب می‌کنیم تا

حذف شوند:

$$x(x-1) \left(\frac{x}{x-1} - \frac{2}{x} = 2 \right)$$

$$\Rightarrow x(x-1) - 2(x-1) = 2x(x-1)$$

$$\Rightarrow x^2 - 2x + 2 = 2x^2 - 2x \Rightarrow x^2 - 2x + 2 - 2x^2 + 2x = 0$$

$$\Rightarrow -x^2 - x + 2 = 0 \Rightarrow \frac{c}{a} = \frac{2}{-1} = -2$$

۲۱ ۳ برای آن‌که حداکثر یک مهره آبی انتخاب شود، باید حالات زیر

را در نظر گرفت:

$$\binom{2}{1} \binom{7}{2} = 2 \times 21 = 42$$

یا

$$\binom{2}{0} \binom{7}{4} = 1 \times 35 = 35$$

ب) هیچ مهره آبی و ۴ مهره از بقیه رنگ‌ها:

$$70 + 35 = 105$$

و طبق اصل جمع تعداد کل حالات برابر است با:

$$\binom{7}{3} = \frac{7!}{3!4!} = \frac{7 \times 6 \times 5 \times 4!}{6 \times 4!} = 35$$

محاسبات:

$$\binom{7}{4} = \frac{7!}{4!3!} = \frac{7 \times 6 \times 5 \times 4!}{4! \times 6} = 35$$

۲۲ ۱

ارقام ۶، ۷ یا ۸

$$3 \times 4 \times 3 \times 2 = 72$$

همه ارقام به جز رقم بکاررفته در اولین جایگاه سمت چپ (یکان هزار)

۲۳ ۴

$$A \rightarrow C \rightarrow B \Rightarrow 2 \times 4 = 8$$

$$A \rightarrow E \rightarrow B \Rightarrow 4 \times 3 = 12$$

$$A \rightarrow D \rightarrow E \rightarrow B \Rightarrow 2 \times 2 \times 2 = 8$$

$$A \rightarrow D \rightarrow B \Rightarrow 2 \times 1 = 2$$

$$A \rightarrow E \rightarrow D \rightarrow B \Rightarrow 4 \times 2 \times 1 = 8$$

و در نهایت تعداد کل راه‌ها برابر است با: ۸ + ۱۲ + ۸ + ۲ + ۸ = ۳۸

۲۴ ۱ دو حرف از حروف «ج، ه، الف، ن» را می‌توان در دو جایگاه

ابتدایی قرار داد.

$$\boxed{\text{گردی}} \boxed{\quad} \boxed{\quad} \Rightarrow 1 \times 4 \times 3 = 12$$

۲۵ ۱

$$\text{انتخاب ۳ کتاب از ۵ کتاب} = \binom{5}{3} = \frac{5!}{2!3!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{2 \times 3!} = 10$$

$$\text{انتخاب ۴ کتاب از ۶ کتاب} = \binom{6}{4} = \frac{6!}{2!4!} = \frac{6 \times 5 \times 4!}{2 \times 4!} = 15$$

$$\text{چیدمان یک در میان کتاب‌ها} = 2! \times 4! = 2 \times 24 = 48$$

۶۲ ۴ گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) به دیدگاه اول مربوط هستند که براساس آن، جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود، ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند و نمودار مذکور نیز به این دیدگاه اشاره دارد، اما گزینه (۴) مربوط به دیدگاه دوم است که جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌داند. در این دیدگاه، جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست و جهان تکوینی، ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.

۶۳ ۲ این جهان تکوینی است که براساس حکمت و خواست خداوند سبحان با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد، نه افراد و جوامع انسانی.

۶۴ ۲ امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد. در امپریالیسم اقتصادی، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.

در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعه مسلط را نیز می‌پذیرد.

۶۵ ۲ عبارات‌های دوم و چهارم به فرهنگ سلطه یا استکبار مربوط هستند. این فرهنگ تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف می‌کشاند.

عبارت‌های اول و سوم به فرهنگ سرمایه‌داری مربوط هستند. این فرهنگ، کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را در پیرامون آن به خدمت می‌گیرد.

۶۶ ۴ فرهنگ‌ها متنوع‌اند و این تنوع به عقاید و ارزش‌های اساسی و کلان آن‌ها برمی‌گردد یعنی روح و شالوده فرهنگ‌ها متنوع است.

فرهنگ اسلام ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی وسیع

فرهنگ اینکاها ← فاقد تداوم تاریخی / گستره جغرافیایی محدود

فرهنگ مسیحیت ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی وسیع

فرهنگ ژاپن ← تداوم تاریخی بالا / گستره جغرافیایی محدود

۶۷ ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

ج) امپراتوری و شاهنشاهی از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز (غالب) شکل می‌گیرد، اما غلبه نظامی، همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست.

د) ایرانیان باستان، فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما این جهان‌گشایی‌ها به جهانی شدن فرهنگ آنان منجر نشد.

۶۸ ۴ کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان و کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۲۲ محمدرضا پهلوی دو نمونه موفق از کودتاهای استعمار نو به شمار می‌روند.

استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم میلادی آغاز شد و در استعمار قدیم، استعمارگران حضور مستقیم و آشکار داشتند.

استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد.

در استعمار فرانسه، استعمارگران بیش از ابزارهای نظامی، سیاسی و اقتصادی، از ابزارهای فرهنگی و علمی به ویژه رسانه‌ها، فناوری اطلاعات استفاده می‌کنند.

۵۱ ۲ مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.

۵۲ ۱ اهمیت شاعران دوره بازگشت از این جهت است که توانستند زبان شعر را از حالت سستی که در اواخر سبک هندی در آن به وجود آمده بود، نجات بدهند.

۵۳ ۳ قآنی از آن دسته شاعران دوره بازگشت است که به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی می‌پرداخت. مجمر اصفهانی، فروغی بسطامی و نشاط اصفهانی غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفتند.

نکته: با توجه به تخلص‌های به کار رفته در بیت‌ها مشخص می‌شود که هر بیت متعلق به کدام شاعر است.

۵۴ ۳ در ایجاد نهضت بازگشت ادبی عوامل زیر تأثیر داشتند:

۱- تاراج کتابخانه اصفهان که سبب شد تعدادی از کتاب‌های کتابخانه سلطنتی به دست مردم افتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن برقرار شود.

۲- توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان.

۳- تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.

۵۵ ۴ «ملک‌الشعرای بهار، نسیم شمال، میرزا فتحعلی آخوندزاده، عبدالرحیم طالبوف و میرزا آقاخان کرمانی» از جمله کسانی بودند که در دوره بیداری، به نقد شرایط موجود پرداختند.

۵۶ ۴ فتحعلی‌خان صبا را «پرچم‌دار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر دوره بازگشت» نامیده‌اند.

۵۷ ۳ گلشن صبا به تقلید از بوستان سعدی نوشته شده است.

۵۸ ۲ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۲): ضرورت توکل به خداوند

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) گله از بی‌وفایی معشوق

(۳) ناشکیبایی و ناتوانی عاشق در برابر سختی‌ها

(۴) گدازنده و هولناک بودن غم عاشق

۵۹ ۱ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۱): پشتیبانی معشوق به عاشق، موجب آرامش و امنیت خاطر است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) ترک تعلقات دنیوی

(۳) نکوهش مردم‌آزاری

(۴) تسلیم و دردمندی / اثرگذاری آه مظلوم

۶۰ ۱ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۱): طلب یاری از خداوند

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) حتمی بودن و فراگیر بودن مرگ

(۳) خشنودی شاعر از پایان یافتن غم و اندوه

(۴) راضی شدن به قضای الهی و شکرگزاری از این که شرایطی بدتر از شرایط موجود پیش نیامده است.

جامعه‌شناسی

۶۱ ۴ بخش اجتماعی جهان انسانی، هویت فرهنگی دارد. وقتی فردی کتابی می‌نویسد یا مجسمه‌ای می‌سازد، از جهان فردی به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

هر فرهنگی در عمیق‌ترین لایه‌های خود به بنیادی‌ترین پرسش‌های بشر پاسخ می‌دهد. این پرسش‌های بنیادین پاسخ‌هایشان باز هم بنیادین‌تر است و پاسخی

۷۷) ۱ مفاهیم سلام کردن و حجاب داشتن، بیانگر هنجار اجتماعی هستند (البته خود حجاب، ارزش اجتماعی است)، اما ادب، نظم و ثروت ارزش اجتماعی هستند.

۷۸) ۲ شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد و کنش‌های اجتماعی آنان را دگرگون می‌سازد.

سنت‌ها و قوانین الهی نیز با انسان‌های شاکر و ناسپاس و جوامع عادل و ظالم، یکسان عمل نمی‌کند و درهای آسمان را بر عدالت‌پیشگان می‌گشاید و ستم‌پیشگان را در قهر و انتقام الهی فرو می‌گذارد.

۷۹) ۳ عضویت اعضا در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است؛ یعنی براساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید. جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد.

۸۰) ۴ بررسی عبارت نادرست، (ب) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی (نه کنش‌های اجتماعی)، از طریق کنش‌های اجتماعی (نه هنجارهای اجتماعی) تحقق می‌یابند.

روان‌شناسی

۸۱) ۲ روان‌شناس، دانشمند، محقق یا پژوهشگر در ابتدای امر پژوهش باید به توصیف پدیده یا موضوع بپردازد. بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیستی مفهوم و موضوع مورد نظر، نشان‌دهنده توصیف است که بر اقدامات دیگر ارجحیت دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تبیین

۳) پیش‌بینی

۴) کنترل

۸۲) ۴ سوءاستفاده نکردن از دیگران ← رشد درک اخلاقی

قضاوت کردن ← رشد شناختی

خود را فردی مبادی آداب دانستن ← رشد درک اخلاقی

۸۳) ۴ برای کسب معرفت و دانش درباره موجودات غیرقابل مشاهده (غیرمحسوس)، باید از تبیین‌های مستند به دیگر منابع معرفتی استفاده کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) روش‌های ارائه‌شده در علم تجربی، تنها در حیطه امور مشاهده‌پذیر، قابل اجرا و معتبر هستند و نمی‌توان از آن‌ها در حیطه امور غیرقابل مشاهده با حواس پنج‌گانه، استفاده کرد.

۲) هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (یعنی سه حیطه دیگر آگاهی و معرفت) تکیه داشته و با تغییر در آن‌ها، فرضیات و نظریات مطرح‌شده در علم تجربی نیز تغییر خواهد کرد.

۳) اگرچه موضوعی را که قابل مشاهده نیست، نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد و درباره آن گزاره‌ای تجربی (علمی) صادر کرد، اما گاهی می‌توان با استناد به منابع و روش‌های دیگر کسب آگاهی و معرفت، گزاره‌های صحیح و معتبری را

۶۹) ۴ فرهنگ جهانی (مطلوب)، باید دارای دو سطح از عقلانیت باشد:

۱- ابتدا باید به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد.
۲- انسان علاوه بر پرسش‌های بنیادین، در شرایط تاریخی مختلف با پرسش‌ها و نیازهای متفاوتی مواجه می‌شود. فرهنگ جهانی باید توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت بشر و پرسش‌های متغیر را داشته باشد و براساس عقاید و ارزش‌های بنیادین خود، به این پرسش‌ها و نیازهای متغیر پاسخ مناسب بدهد.

۷۰) ۴ پرسش‌های بنیادی بشر به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

• هستی‌شناسانه، با پرسش‌هایی از این قبیل: آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟
• انسان‌شناسانه، با پرسش‌هایی از این قبیل: آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟
• معرفت‌شناسانه، با پرسش‌هایی از این قبیل: آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟

۷۱) ۲ وقتی دانش‌آموزی در کلاس، دست خود را بالا می‌آورد، معنای

کار او اجازه خواستن از معلم است. معلم در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را دریابد.

پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید؛ زیرا فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود.

در بحث پیامدهای کنش، تندرستی از پیامدهای غیرارادی کنش ورزش کردن می‌باشد.

۷۲) ۱ در علوم انسانی، به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد،

«کنش» و به انجام‌دهنده آن، کنشگر می‌گویند.

شرکت در مسابقات ورزشی، چون ارادی و آگاهانه است و خودبه‌خودی نیست، کنش محسوب می‌شود.

۷۳) ۳ پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود.

پیامدهای غیرارادی کنش، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند، بلکه نتیجه طبیعی کنش‌اند.

پیامدهایی که به اراده انسان‌ها وابسته است (یعنی پیامدهای ارادی)، احتمالی می‌باشد؛ یعنی ممکن است انجام بشود یا نشود. اگر افراد آن را اراده کنند، انجام می‌شود و اگر نخواهند، انجام نمی‌گیرد.

۷۴) ۳ دانش‌آموز به قصد رسیدن به موقع به مدرسه، به ایستگاه مترو

می‌رود و سوار آن می‌شود ← هدفدار بودن

راننده تاکسی در پشت چراغ قرمز، با دیدن مسافر، برای او بوق می‌زند تا سوار شود ← معنادار بودن

دانشجویی که مدرک لیسانس گرفته است، بر سر دوراهی قرار گرفته که آیا ادامه تحصیل دهد یا به بازار کار برود ← ارادی بودن

۷۵) ۳ کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد.

رعایت حق تقدم در رانندگی، یک کنش اجتماعی است، زیرا با توجه به دیگران انجام می‌شود.

۷۶) ۱ ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی

تحقق می‌یابند و پدیده‌های «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند. افراد با عمل کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند. تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان به همین طریق شکل می‌گیرند.

۹۳ ۴ ترجمه کلمات مهم: قال لي صديقي: دوستم به من گفت /

لقاً: هنگامی که، زمانی که / غضبیت: عصبانی شدم / مهلاً: آرام باش / أحلمم:

بردباری بورز / غفن: نسبت به کسی که / أساء إليك: به تو بدی کرده است /

تسخط: خشمگین سازی / الشيطان: شیطان را

بررسی سایر گزینه‌ها،

۱) «به او گفتم = قلت له» در عبارت نیست، «غضبیت: خشمگین شدم»،

«أساء» ماضی است، «تسخط» صیغه مفرد مذکر مخاطب است و «الشيطان»

مفعول آن است نه فاعل!

۲) «عصبانی شدنم» باید به صورت فعل ترجمه شود، «أحلمم: صبور و بردبار

باش»، «تسخط: خشمگین سازی».

۳) «این باعث عصبانیت شیطان می‌شود» نادرست است.

۹۴ ۳ الصفات الطيبة: ویژگی‌های نیکو

■ متن زیر را با دقت بخوان سپس متناسب با آن به سؤال‌های زیر پاسخ بده

(۹۸ - ۹۵):

روبه حیوانی معمولاً کم‌جته و از خانواده سگ‌ها است و از گوشت و گیاه
تغذیه می‌کند. حدود بیست و هفت نوع از آن در دنیا وجود دارد، اما
روبه سرخ شایع‌ترین انواع در نیمه غربی دنیاست. و روبه‌ها در
فرهنگ‌ها و میراث مردمی بسیاری از ملت‌ها و قبائل ظهور پیدا کرده
است. بیشتر روبه‌ها حدود دو یا سه سال در خشکی زندگی می‌کنند و
گاهی ده سال یا بیشتر عمر می‌کنند.

روبه حیوانی است که مثل سگ‌ها معمولاً بدون دلیل به انسان حمله
نمی‌کند و فقط به حیوانات با جته کوچک‌تر از خود حمله می‌کند. و روبه از
سگ می‌ترسد، زیرا او چیزی نیست که روبه آن را طعمه‌ای ببیند!

۹۵ ۳ ترجمه عبارت سؤال: روبه در کجا زندگی می‌کند؟ [گزینه]

اشتباه را مشخص کن:

ترجمه و بررسی گزینه‌ها،

۱) ترجمه: در صحراها و مناطق کوهستانی! (✓)

۲) ترجمه: فقط در مناطق خشکی ظاهر می‌شوند! (✓)

۳) ترجمه: در میراث بسیاری از ملت‌ها و قبائل زیست می‌کنند! (✗)

۴) ترجمه: در اماکنی امن زندگی می‌کند تا حیواناتی درنده به او حمله نکنند! (✓)

۹۶ ۴ ترجمه عبارت سؤال: درباره روبه‌ها [گزینه] درست را مشخص کن:

ترجمه و بررسی گزینه‌ها،

۱) ترجمه: ۷۲ نوع از روبه‌ها در دنیا وجود دارند! (✗)؛ (سبعة و عشرين = ۲۷)

۲) ترجمه: گسترده‌ترین نوع از روبه‌ها در کل دنیا، روبه سرخ است! (✗)؛ در

متن اشاره شده «في النصف الغربي من العالم» نه «كل العالم»!

۳) ترجمه: روبه‌ها از دشمنان انسان هستند و بدون هیچ دلیلی به انسان حمله

می‌کنند! (✗)؛ در متن دقیقاً عکس این مطلب آمده است.

۴) ترجمه: روبه اگر در خشکی آزاد نباشد، مدتی طولانی‌تر زندگی می‌کند!

((✓))؛ با توجه به «و قد تمر أكثر من عشر سنوات أو أكثر في الأسر»!

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۹۷ و ۹۸):

۹۷ ۱ «عادة» مفعول نیست، بلکه «الإنسان» مفعول است.

۸۴ ۱ هر سه گزینه (۲)، (۳) و (۴) به پردازش مفهومی اشاره دارند.

زیرا براساس قیمت (هزینه)، جنس و لطافت (کیفیت) و قابلیت (کیفیت)

هستند اما گزینه (۱) به پردازش ادراکی اشاره دارد که شناخت شکل‌گرفته

براساس آن، ناپایدارتر از پردازش مفهومی است، زیرا احسان سودمندی کتاب

را در اندازه و ابعاد آن (تعداد صفحات) می‌داند.

۸۵ ۲ ساخت آزمون‌ها بسیار دشوار است و فرآیند پیچیده‌ای را طی

می‌کند.

۸۶ ۱ به شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی، فراخنای

زندگی می‌گویند.

۸۷ ۴ عوامل وراثتی، ایجادکننده صفاتی هستند که از قبل در

فرد نهفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها،

۱) دوقلوهای ناهمسان، می‌توانند هم‌جنس یا غیرهم‌جنس باشند.

۲) برای حرف زدن، راه افتادن و غیره، یک آمادگی خاص نهفته لازم است.

(بنابراین در درجه اول محصول وراثت و عوامل زیستی است.)

۳) عوامل محیطی می‌توانند تا حدودی بر ریش یا پختگی تأثیر بگذارند.

۸۸ ۴ ۴۰ تا ۶۵ سالگی ← میانسالی یا بزرگسالی دوم

۷ تا ۱۲ سالگی ← کودکی دوم

۲۰ تا ۴۰ سالگی ← جوانی (بزرگسالی اول)

۸۹ ۳ انتخاب کتاب براساس سودمندی — نشانگر ← پردازش

مفهومی ← رشد شناختی

انتخاب شغلی که علی را از دیگران متمایز سازد — نشانگر ← ویژگی اجتماعی

هویت ← رشد اجتماعی

۹۰ ۳ پژوهش با طوح مسئله شروع می‌شود که به صورت سؤالی

مطرح می‌گردد. بنابراین در آغاز کار پژوهش و روش علمی باید با طرح مسئله

آغاز به کار نمود. در این میان تنها گزینه (۳) نشان‌دهنده مسئله است.

بررسی سایر گزینه‌ها،

۱) فرضیه

۲) اصول یا قوانین مربوط به انگیزه

۴) نظریه‌های انگیزشی

زبان عربی (اختصاصی)

■ گزینه صحیح را در ترجمه مشخص کن (۹۴ - ۹۱):

۹۱ ۱ ترجمه کلمات مهم: لا يكلف: تکلیف نمی‌دهد / ألا: مگر، جز

بررسی سایر گزینه‌ها،

۲) از سوی خدا مکلف نمی‌شود (← خدا تکلیف نمی‌دهد)

۳) بیش از (← جز، مگر)

۴) تکلیف نداده است (← تکلیف نمی‌دهد؛ «لا يكلف» مضارع است.)

۹۲ ۱ ترجمه کلمات مهم: علیکم: بر شما باد، بر شما واجب است،

شما باید / أثقل الأعمال: سنگین‌ترین اعمال

بررسی سایر گزینه‌ها،

۲) «خلق الحسن: خوش اخلاقی، اخلاق خوش»، عمل سنگین‌تری (←

سنگین‌ترین اعمال)

۳) به خوش اخلاقی پایبند باشید (← بر شما باد اخلاق نیکو)، سنگین‌تر (←

سنگین‌ترین اعمال)

۴) عمل سنگینی (← سنگین‌ترین اعمال) آزمون‌های آزمایشی

۱۰۵ ۴ ترجمه گزینه‌ها،

- (۱) ابر
(۲) ستاره
(۳) ماه
(۴) مروارید

۱۰۶ ۳ ترجمه عبارت سؤال: «سخن مانند داروست؛ اندک آن سود می‌رساند و بسیارش کشنده است.»

مفهوم: انسان همیشه باید کم حرف باشد و از پرحرفی بپرهیزد، چرا که کم حرفی سودمند ولی پرحرفی زیان‌بار است. این مفهوم از گزینه (۳) دور است.

۱۰۷ ۳ ترجمه گزینه‌ها،

- (۱) نَه؛ ایران را دوست دارم.
(۲) بله؛ به ایران سفر کرده‌ام.
(۳) من اهل جمهوری اسلامی ایران هستم.
(۴) تو اهل عراق هستی.

گزینه صحیح را در پاسخ به سؤالات آمده مشخص کن (۱۱۰ - ۱۰۸):

۱۰۸ ۲ در گزینه (۲) ساعت یک ربع به یک است.

ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها،

- (۱) الساعة الحادية عشرة تماماً (ساعت یازده است). ← الساعة الحادية عشرة و النصف. (ساعت یازده و نیم است).
(۳) الساعة الرابعة و الربع (ساعت چهار و ربع است). ← الساعة الرابعة إلا ربعاً (ساعت یک ربع به چهار است).
(۴) الساعة الثانية عشرة إلا ربعاً (ساعت یک ربع به دوازده است). ← الساعة الثانية عشرة و الربع (ساعت دوازده و ربع است).

۱۰۹ ۲ «لا تُبَخِّشْنا» فعل نهی در صیغه‌های «مثنی مدکر / مؤنث مخاطب» است.

۱۱۰ ۲ بررسی و ترجمه گزینه‌ها،

- (۱) مرواریدها از سنگ‌های زیبای گران‌بهای سفید رنگ هستند. (✓)
(۲) پیراهن زنانه، پاره‌ای از آتش است. (×)
(۳) ماه، سیاره‌ای است که به دور زمین می‌گردد و نورش از خورشید است. (✓)
(۴) نعمت‌ها، هر چیزی است که خدا در جهان آفریده است و انسان از آن بهره‌مند می‌شود. (✓)

گزینه صحیح را در جواب برای ترجمه یا مفهوم مشخص کن (۱۱۶ - ۱۱۱):

۱۱۱ ۲ ترجمه کلمات مهم: ذو فضل: دارای بخشش / لا یشکرون: شکرگزاری نمی‌کنند

بررسی سایر گزینه‌ها،

- (۱) ترجمه «إِنَّ» باید در ابتدای عبارت بیاید، سپاسگزار نیستند (← سپاسگزاری نمی‌کنند)
(۳) بخشش می‌کند (← دارای بخشش است)، بیشترشان (← بیشتر مردم)
(۴) ترجمه «إِنَّ» باید در ابتدای عبارت بیاید، بخشش دارد (← دارای بخشش است)، شکرگزار نیستند (← شکرگزاری نمی‌کنند)

۱۱۲ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها،

- (۱) ضمیر «ه» در «أنسابه» ترجمه نشده است، با توجه به کسره در آخر فعل «يَفْخَرُ»، «لا» ناهیه است: «نباید افتخار کند»، «برتری» نادرست است.
(۳) «لا» در «لا يَفْخَرُ الإنسان العاقل» ناهیه است: «انسان عاقل نباید افتخار کند»، «هیچ‌گاه» معادلی ندارد، «أنساب» جمع مکسر «نَسَب: دودمان» است، «می‌داند» اضافی است.
(۴) «لا فضل إلا بالتَّقوى»: هیچ فضیلتی نیست مگر به واسطه تقوا

گزینه صحیح را در پاسخ به سؤالات آمده مشخص کن (۹۹ و ۱۰۰):

۹۹ ۲ بررسی گزینه‌ها،

(۱) برای مقایسه بین دو اسم مؤنث از اسم تفضیل مدکر استفاده می‌کنیم. «أحسن» که اسم تفضیل مدکر است به درستی برای مقایسه بین «زهراء» و «أخوات: خواهران» استفاده شده است.

(۲) برای مقایسه بین یک اسم مؤنث با هر اسم دیگری؛ چه مدکر چه مؤنث باز هم از اسم تفضیل مدکر استفاده می‌کنیم. پس «صدیقتی أكبر من إخوتها ستاً» صحیح است. (إخوة: برادران)

(۳) طبق توضیحات گفته‌شده صحیح می‌باشد.

(۴) «العلیاء» به عنوان صفت «أهداف» استفاده شده که صحیح است. (برای جمع غیرعاقل از صفت مفرد مؤنث استفاده می‌کنیم.)

۱۰۰ ۲ بررسی گزینه‌ها،

(۱) «منازل» جمع «مَنْزِل: خانه» و اسم مکان است.

(۲) «شارع: خیابان» و «بیت: خانه» اسم مکان محسوب نمی‌شوند؛ چون وزن اسم مکان را ندارند.

(۳) «مَرْكَز: مرکز» اسم مکان است.

(۴) «المطاز: فرودگاه» اسم مکان است. گاهی اسم مکان به شکل «مقال» هم می‌آید. گزینه صحیح را در جواب برای ترجمه یا واژگان یا گفت‌وگو یا مفهوم مشخص کن (۱۰۷ - ۱۰۱):

۱۰۱ ۱ ترجمه کلمات مهم: أوجَدَ: ایجاد کرد، پدید آورد؛ فعل ماضی است. [رد گزینه (۴)]

السَّماء: آسمان؛ مفرد است. [رد گزینه (۳)]

أنجماً: ستارگانی، ستاره‌هایی؛ جمع است. [رد گزینه (۴)]

الدُّرر المنتشرة: مرواریدهای پراکنده (پخش شده)؛ «الدُّرر» جمع است. [رد گزینه (۴)]

ينزل: فرو می‌فرستد، نازل می‌کند؛ فعل مضارع است. [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
الغیوم: ابرها؛ جمع است. [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

الأمطار: باران‌ها؛ جمع است. [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]

۱۰۲ ۱ ترجمه کلمات مهم: شَقَّ: شکافت؛ فعل ماضی است. [رد گزینه (۳)]
فینا: در ما؛ «نا» ضمیر متکلم مع الغیر است. [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

الأبصار: دیدگان؛ جمع (مکسر) است. [رد گزینه (۲)]

قد أوجَدَ: پدید آورده است؛ فعل ماضی است. [رد گزینه (۳)]

الشمس: خورشید [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

الجو: هوا [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]

الشَّوْرة: اخگر، پاره آتش [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

۱۰۳ ۲ ترجمه گزینه‌ها،

(۱) مردود / موق (متضاد)

(۲) خوابید / خوابید (مترادف)

(۳) نور / روشنایی (مترادف)

(۴) ممنوع / مجاز (متضاد)

۱۰۴ ۲ ترجمه کلمات مهم: تلامیذه المجدین: دانش‌آموزان کوشایش / ست: شش

ترجمه: «یک معلم دارای اخلاق نیکو، به دانش‌آموزان کوشایش، شش جایزه دیگر خواهد داد.»

تاریخ

۱۲۱ (۱) تاریخ‌نگاری عمومی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران است که از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

۱۲۲ (۳) منابع غیرنوشته‌های تاریخ ایران به سه دسته محوطه‌ها و بناهای تاریخی، ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان و آثار شفاهی تقسیم می‌شوند. منظومه‌های تاریخی جزء منابع نوشته‌های هستند.

۱۲۳ (۱) بررسی عبارت‌هاک نادرست؛ الف) کتاب‌های سیاست‌نامه‌ای، اطلاعات سودمندی در خصوص چگونگی اداره کشور و تشکیلات و نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی ارائه می‌دهند. ب) بسیاری از شاعران به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده‌اند.

۱۲۴ (۱) نقد یک خبر تاریخی که در حقیقت همان اعتبارسنجی و بررسی اصالت خبر محسوب می‌شود، در دو مرحله انجام می‌شود: الف) سنجش اعتبار و نقد راوی ب) سنجش اعتبار و نقد و بررسی گزارش‌ها و منابع تاریخی

۱۲۵ (۴) الف) در تاریخ‌نگاری روایی، تاریخ‌نگاران هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها نمی‌کردند و عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند. ب) از برجسته‌ترین چهره‌های تاریخ‌نگاری ترکیبی می‌توان به دینوری صاحب کتاب اخبار الطوال اشاره کرد.

ج) در روش تاریخ‌نگاری تحلیلی، مورخ با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، اقدام به تحلیل و تفسیر علل، آثار و پیامدهای واقعه می‌نماید.

د) در تاریخ‌نگاری ترکیبی مورخ به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت همه روایت‌ها، یک گزارش واحد از آن‌ها تنظیم می‌کند.

۱۲۶ (۴) رسول خدا (ص) در آغاز پیامبری، به صورت محدود و تا حدودی پنهانی، افراد را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می‌کرد.

۱۲۷ (۳) مکه که بر سر راه یمن به شام قرار داشت، مرکز اصلی بازرگانی به شمار می‌رفت.

۱۲۸ (۱) سران مشرک ابتدا تصمیم گرفتند که هر طایفه، از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری نماید و با افرادی از طایفه خود که اسلام آورد بودند، برخورد کند. آنان هم‌چنین ابوطالب، بزرگ طایفه بنی‌هاشم را در تنگنا قرار دادند که برادرزاده خود را وادار نمایند که از عقایدش دست بردارد و یا او را به آنان بسپارد. پس از حمایت ابوطالب و بنی‌هاشم از پیامبر (ص)، سرانجام تصمیم گرفتند بنی‌هاشم را از نظر اقتصادی و اجتماعی تحریم کنند. مدتی پس از پایان یافتن تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان در سال دهم بعثت، حضرت ابوطالب از دنیا رفت و جسارت و آزار سران قریش نسبت به رسول خدا (ص) بیشتر شد.

۱۲۹ (۲) پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) صلح حدیبیه: قرآن، آن را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده است.
- ۲) پیمان‌نامه عمومی مدینه: سرآغاز تأسیس امت و حکومت اسلامی بود.
- ۳) پیمان برادری: تحکیم وحدت دینی

۱۱۳ (۲) ترجمه کلمات مهم: **إِنْ: قطعاً، بی‌شک / مِنَ الحماة: حماقت است / أِنْ يُحَاوِلْ: که تلاش کند / لإرضاء: برای خشنود ساختن / هذه غاية لا تُدْرَك: این هدفی است که دست یافته نمی‌شود**
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «اگر» معادلی ندارد، «إرضاء: خشنود ساختن»
- ۳) «حماقت آن است» نادرست است، «بخواهد» معادلی ندارد، «خشنود سازد» نادرست است، «غایه» خبر است، دست نیافتنی است (← دست یافته نمی‌شود)
- ۴) «تلاش انسان» نادرست است، فعل باید به صورت فعلی ترجمه شود، «إرضاء: راضی کردن» نه «رضایت»، «لا تدرك» مضارع است و به شکل آینده ترجمه نمی‌شود.

۱۱۴ (۴) ترجمه کلمات مهم: **مَنْ: هر کس [رد سایر گزینه‌ها] / فِتْح اللّٰه: خداوند باز کند [رد گزینه‌های (۲) و (۳)] / عیون قلبیه: چشمان قلبش را، «عیون» جمع است. [رد سایر گزینه‌ها؛ ضمناً گزینه (۲) اساساً ترجمه عبارتی دیگر است]. تبصیر: می‌بیند [رد گزینه‌های (۱) و (۲)] / أَنْ عَالِماً أَكْبَرُ: که دنیایی بزرگ‌تر [رد سایر گزینه‌ها؛ دقت کنید، در این گزینه‌ها، «عالم» به صورت مفعول ترجمه شده است در صورتی‌که اسم «أَنْ» است و خبر دارد.] / قَدْ إِنطَوَى فیه: در درون او به هم پیچیده شده است.**

۱۱۵ (۳) ترجمه کلمات مهم: **لِمَ تُفْتَخِرُ: چرا افتخار می‌کنی / مُفْتَخِرًا: خودپسند، خودشیفته**
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) پدر (← پدران؛ «الآباء» جمع است.)، عدم ترجمه «لِمَ»، افتخار مکن (← افتخار می‌کنی)
- ۲) «فقط» اضافی است، بنابراین افتخار نکن (← چرا افتخار می‌کنی)
- ۴) «به دلیل» ترجمه صحیحی نیست! «برابر» اضافی است، مفتخر هستی (← افتخار می‌کنی)

۱۱۶ (۳) «مردم مرده هستند و اهل دانش زنده هستند!» درست‌ترین [گزینه] در مفهوم را مشخص کن:
ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) دانشمندان در دنیا نخواهند مرد! [منظور عبارت این نیست که دانشمند مرگ ندارد. دانشمند از این دنیا می‌رود ولی یادش همیشه زنده است.]
  - ۲) اهل دانش عمرهایشان بیشتر است! [نادرست]
  - ۳) یاد دانشمند به خاطر کارهای جاودانش فراموش نمی‌شود! [کاملاً درست]
  - ۴) آن کس که عالم باشد، قلب او نمی‌میرد! [نادرست]
- گزینه صحیح را در پاسخ به سوالات آمده مشخص کن (۱۲۰ - ۱۱۷):

۱۱۷ (۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «أعلمُ: می‌دانم» للمتكلم وحده است.
- ۳) «شيء» معرب است.
- ۴) خبر «أَنْ» و حروف مشبّهة بالفعل مرفوع است نه منصوب: «و مرفوع بالضمّة»

۱۱۸ (۳) بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «خَلِقُ» ماضی است نه مضارع.
- ۲) «الإنسان» مفرد مذکر است نه مثنی.
- ۴) جمع مکسر «عظم: استخوان»؛ «عظام» است.

۱۱۹ (۳) با توجه به معنا، فعل گزینه (۳) باید مجهول باشد. **لَمْ يُخْلَقُوا: آفریده نشده‌اند**

۱۲۰ (۱) ترجمه عبارت: «بی‌شک دوستم دانش‌آموزی تبتل است، کاش او بیشتر تلاش کند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) «أَنْ» از لحاظ معنا برای جای خالی دوم مناسب نیست.
- ۳) بعد از «إِنْ» شرطیه باید بلافاصله فعل بیاید نه اسم.
- ۴) ابتدای جمله «أَنْ: که» نمی‌آید.

جغرافیا

۱۴۱) ۴ ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر

یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.

۱۴۲) ۴ عوامل انسانی در ناحیه‌بندی شامل جمعیت، دین، اقوام، زبان،

فرهنگ و نوع فعالیت‌های اقتصادی و نظایر آن است.

۱۴۳) ۲ ناحیه صنعتی رور ← آلمان

ناحیه صنعتی بوهمیا ← جمهوری چک

۱۴۴) ۳ در چهل سال اخیر، با ایجاد کارخانه‌های بزرگ و کوچک در

امتداد محوره‌های ارتباطی شهر تهران، نواحی صنعتی پیرامون این شهر شکل

گرفته است. به وجود آمدن این نواحی صنعتی، تهران را به مهم‌ترین قطب

صنایع مصرفی کشور تبدیل کرده است.

۱۴۵) ۱ الف) هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که

بیش‌ترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارند. ← ص

ب) هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور شویم و به طرف مرزها حرکت

کنیم، به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود. ← ص

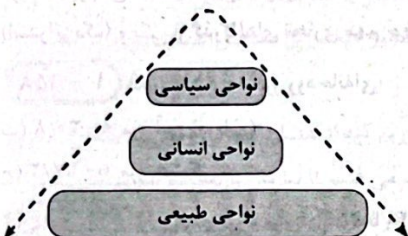
ج) در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی، تعیین مرز نواحی دشوارتر

از نواحی طبیعی است. ← ص

د) مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین

می‌شوند. ← ص

۱۴۶) ۴

۱۴۷) ۲ الف) بارش در دوره سرد بیشتر از دوره گرم ← معتدل (C)

ب) بارش تابستان بیشتر از زمستان ← سرد (D)

ج) اختلاف دمای زیاد ← خشک (B)

د) بارش در تمام سال ← استوایی (A)

۱۴۸) ۱ هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد، به سمت

جایی که فشار کم‌تری دارد، جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید.

۱۴۹) ۱ مایل بودن محور زمین موجب می‌شود که اشعه خورشید به

مناطق استوایی عمود و نزدیک به عمود بتابد و زاویه تابش به سمت قطب

مایل و مایل‌تر شود (اختلاف زاویه تابش خورشید و میزان پراکندگی آن).

هم‌چنین در نتیجه این مایل‌بودن، مقدار انرژی خورشیدی که هر سانتی‌متر

مربع از زمین در مناطق استوایی دریافت می‌کند، بسیار بیشتر از مقداری است

که مناطق قطبی جذب می‌کند (دریافت نامساوی انرژی خورشید). مایل

بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی آن به دور خورشید موجب می‌شود که

طی حرکت وضعی و انتقالی، وسعت منطقه روشن و تاریک و طول روز و شب

و فصول مختلف سال در نواحی مختلف و در نیمکره شمالی و جنوبی

متفاوت باشد.

۱۵۰) ۲ بیابان‌های سرد بین مدار 30° تا 60° شمالی و جنوبی قرار دارند.

۱۳۰) ۴ رسول خدا (ص) در واپسین روزهای زندگانی خود دستور داد

سپاه اسلام، به منظور مقبله با تهدیدات رومیان، به سوی سرحدات شام حرکت کند

و اسامقین زید را که در آغاز جوانی بوده، به فرماندهی آن سپاه منصوب کرد.

۱۳۱) ۱ رویدادهای تاریخی دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و

نمی‌توان آن‌ها را به طور مستقیم درک کرد، بلکه باید آن‌ها را با استفاده از

شواهد و مدارک شناخت.

۱۳۲) ۱ در مرحله شناسایی منابع، پژوهشگر پس از شناسایی منابع و

اسناد تحقیق، میزان اعتبار، دقت و صحت آن‌ها را ارزیابی می‌کند؛ مثلاً بررسی

می‌کند که نویسندگان منبع چه کسانی بوده‌اند؛ چه گرایش دینی، اجتماعی یا سیاسی

داشتند؛ آیا خود شاهد وقایع بودند یا از زبان دیگران حوادث را نقل کرده‌اند.

۱۳۳) ۴ مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و

جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده،

پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند. بدین‌گونه، علم تاریخ می‌تواند ما

را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر

جوامع و نیز ترسیم افق آینده، کمک کند. (بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده)

۱۳۴) ۴ رومیان در آغاز، گاه‌شماری دقیقی نداشتند، به همین دلیل در

سال ۴۶ ق.م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری رومی براساس

گاه‌شماری مصری اصلاح شود.

۱۳۵) ۱ در بین‌النهرین و به خصوص در میان بابل‌ها، گاه‌شماری

«خورشیدی - قمری» رایج بود. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا

۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آن‌جا که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال

خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه

سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

۱۳۶) ۲ نقشه‌های تاریخی، انواع مختلف اطلاعات شامل قلمرو

حکومت‌ها، مرزها، پایتخت‌ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به

خصوص جنگ‌ها، شبکه راه‌ها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی‌ها و

تقسیمات اداری و مالیاتی را نشان می‌دهند.

۱۳۷) ۴ باستان‌شناسی به مطالعه دوره‌های تاریخی کمک فراوان کرده است،

منابع مکتوب برای شناخت کامل این دوره‌ها، مخصوصاً اوایل آن، کافی نیستند.

۱۳۸) ۳ آثار باستانی و تاریخی، به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و

مکان‌هایی می‌گویند که ساخته دست بشر و محصول اندیشه او هستند.

۱۳۹) ۴ این شیوه از زندگی (گردآوری خوراک) تا چندین میلیون سال

دوام آورد و تغییر و تکامل آن بسیار کند و محدود بود. سالیان درازی مردان

در دسته‌های کوچک به شکار می‌رفتند و زنان به جمع‌آوری بقایای خوردنی

گیاهان و میوه درختان می‌پرداختند.

۱۴۰) ۳ بررسی گزیننده‌ها؛

۱) پس از ضعف و زوال حکومت بابل قدیم، آشوریان که قومی جنگجو در

شمال بین‌النهرین بودند، به قدرت رسیدند.

۲) قوم آد که در مرکز بین‌النهرین می‌زیست، به فرماندهی سارگن بر کشور -

شهرهای سومری مسلط شد.

۳) پس از آگدی‌ها، به تدریج قوم دیگری به نام اموری، قدرت خود را در

مرکز بین‌النهرین گسترش داد.

۴) نخستین شهرها در ناحیه جنوبی بین‌النهرین به وجود آمدند.

۱۵۱) ۴ فنون جغرافیایی:

- ۱- سنجش از دور - GIS
- ۲- روش‌های کمی در جغرافیا
- ۳- نقشه‌کشی (کارتوگرافی)

۱۵۲) ۳

چرای بی‌رویه دام
آلودگی محیط
گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع
عملکرد منفی انسان در کوهستان

تولید برق آبی عملکرد مثبت انسان در این نواحی است.

۱۵۳) ۱ جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند.

۱۵۴) ۳ فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

۱۵۵) ۲ چه چیز ← قحطی و گرسنگی

چه موقع ← سال ۱۹۴۵ میلادی

۱۵۶) ۴ پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود.

۱۵۷) ۳ تنگه هرمز آبراهه‌های هلالی‌شکلی است که آب‌های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند. این تنگه به سبب این‌که دروازه خروجی نفت خلیج فارس است، مهم‌ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است.

۱۵۸) ۱ الف) ۲۱/۹ ← مرز رودخانه‌ای

ب) ۳۰/۸ ← مرز آبی (دریایی)

ج) ۴۷/۳ ← مرز خشکی

۱۵۹) ۴ ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و هم‌چنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است.

۱۶۰) ۴ دو مفهوم اساسی در دانش جغرافیا عبارت است از:

۱- مکان ۲- روابط متقابل انسان با محیط

بررسی گزینه‌ها:

۱) روابط متقابل انسان با محیط

۲) مکان

۳) روابط متقابل انسان با محیط

۴) ارتباط دانش جغرافیا با سایر علوم

فلسفه و منطق

۱۶۱) ۲ این سؤال از سؤالات بنیادین و ریشه‌ای است که در فلسفه

و مرحله دوم تفکر بررسی می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پاسخ به این سؤال، از سری پاسخ‌های فرعی است و نشان از آن می‌دهد که این سؤال به اصل آفرینش و موضوع راه رفتن اشاره ندارد.

۲) پاسخ به این سؤال در علوم تجربی مطرح می‌شود.

۴) پاسخ به این سؤال از سری پاسخ‌های فرعی است و نشان از آن می‌دهد

۱۶۲) ۲ چرا سقراط خود را دانشمند (سوفیست) نخواند و از لغت

فیلسوف استفاده کرد؟

۱- تواضع و فروتنی در برابر دانایی و علم

۲- شاید به دلیل هم‌ردیف نشدن با سوفیست‌ها

۱۶۳) ۳ فلسفه از جهتی با بعضی علوم مثل ریاضیات ارتباط دارد.

۱۶۴) ۴ بررسی گزینه‌ها:

۱) مربوط به وجودشناسی است. (صراحتاً در عبارت، به هستی و وجود اشاره شده است.)

۲) مربوط به وجودشناسی است. (قانون علیت مربوط به وجود است.)

۳) مربوط به وجودشناسی است. (صراحتاً در عبارت، به موجودات جهان اشاره شده است.)

۴) مربوط به معرفت‌شناسی است. (به شناخت جهان اشاره دارد.)

۱۶۵) ۳ لیبرالیسم = اصالت فرد = توجه بیشتر به رشد فردی در

برنامه‌ریزی اقتصادی = تقدم منافع افراد بر جمع

سوسیالیسم = اصالت جامعه = فاقد هویت مستقل بودن افراد جامعه

دیدگاه سوم = اصالت هر دو = روح جمعی فرض کردن جامعه

۱۶۶) ۲ اگر کسی در وجودشناسی پذیرفته باشد که «وجود بر دو قسم

مادی و مجرد از ماده است» چنین کسی در انسان‌شناسی فلسفی خود می‌تواند بگوید که «انسان» نیز دارای دو بُعد مادی و مجرد است. حال

کسانی که معتقد باشند انسان دارای این دو بُعد است، در علمی همانند اخلاق و روان‌شناسی به ویژگی‌های بُعد مجرد او هم می‌پردازند.

۱۶۷) ۱ بررسی گزینه‌ها:

۱) نکته، حتی اگر نتیجه و بینش اشتباه انتخاب شود، به این دلیل که آگاهان و بدون تقلید بوده است، سبب آزاداندیشی می‌شود.

۲) الگوی ناصحیح ربطی به کسی که آگاهانه راهی را انتخاب کرده، ندارد.

۳) او به حقایق امور اندیشیده، چرا که آگاهانه راه خود را انتخاب کرده است.

۴) کسی که آگاهانه راه خود را انتخاب کرده، از تقلید کردن دوری ورزیده است.

۱۶۸) ۴ عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند و نظر

می‌دهند؛ درباره‌ی خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که اولاً فیلسوف درباره‌ی همین مسائل به نحو جدی فکر می‌کند؛

ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

۱۶۹) ۴ مردمان درون غار، افراد گرفتار در عادت بوده که حرف

فیلسوفان را نمی‌پذیرفتند و علاقه‌ای به کسب حقیقت نداشتند.

۱۷۰) ۲ از همان آغازین روزهای حیات فکری انسان، افرادی اهمیت

پرسش‌های بنیادی را دریافته و با دقت و تأمل فراوان، برای دستیابی به پاسخ ضحیح تلاش کردند. تلاش‌های بشر برای پاسخ قانونمند موجب ظهور دانشی به نام

«فلسفه» شده است. بنابراین می‌توان گفت که فلسفه از تفکر فلسفی جدا نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هر انسانی که با جدیت و پیوسته به سؤال‌ها و موضوعات اساسی و بنیادی پرداخت، وارد مرتبه تفکر فلسفی شده است. به همین دلیل می‌گوییم که تفکر فلسفی یک توانمندی عمومی است و به فعلیت رساندن این توانمندی، شرط

ورود به دانش فلسفه است. بنابراین تفکر فلسفی مقدم بر مباحث دانشی فلسفه است و نه برعکس.

۲) هر چند که تفکر فلسفی مساوی با دانش فلسفه نیست، اما عبارت سؤال، به

تعمان ذاتی میان دانش فلسفه و تفکر فلسفی نیز اشاره نمی‌کند.

۴) در واقع مسائل دانش فلسفه، فلسفه است. تا زمانی که

۱۷۱) ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مغالطه‌ها بی‌شمار و نامحدودند (غیرقابل شمارش).
۲) هرگونه اشتباه در اندیشه خطای ذهن است که مغالطه یا سفسطه نامیده می‌شود که هم در تعریف و هم در استدلال رخ می‌دهند.

۳) منطق است که برای تبحر در آن به تمرین و ممارست نیاز است، نه مغالطه.

۱۷۲) ۲ منطق علمی کاربردی و ابزار است که تبحر در آن به تمرین و ممارست نیاز دارد. یعنی برای استفاده صحیح از منطق و جلوگیری از خطاهای ذهن نیازمند کسب مهارت هستیم. به کارگیری منطق باعث پدید آمدن بنای فکری مستحکم می‌شود.

۱۷۳) ۲ ابتدای هر عبارت واژه «چیست» را جایگزین کنید.

بررسی گزینه‌ها:

۱ و ۲) حکم دارند و تصدیق هستند.
۳) وجود فعل دلیل بر تصدیق بودن نیست. هیچ‌گونه حکمی در این عبارت نیست و تنها ویژگی‌های خورشید بیان شده است.
۴) حکم دارد و تصدیق است / قدرتی برای کناره جستن از او ندارم.

۱۷۴) ۳ در تعاریف حتماً باید از تصور استفاده شود و نمی‌توان با تعریف بدون تصور سروکار داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بدیهی بودن ربطی به عدم استفاده از تصور ندارد، حتی اگر تصور بدیهی هم باشد، به هر حال در تعریف استفاده می‌شود.
۲) تصدیق شبیه تصور وجود ندارد.
۳) سخت و پیچیده شدن موجب نمی‌شود تا از استفاده تصورات در تعریف امتناع کنیم.

۱۷۵) ۴ بررسی گزینه‌ها:

۱) تصور ممکن است مصداق واقعی (خارجی) نداشته باشد، مانند: تصور دیو.
۲) تصور همان معنای کلمه است و ممکن است دارای مصداق و یا مصادیق فرضی باشد.

۳ و ۴) تصور با تصویر متفاوت است؛ تصور، معنا، مفهوم و مدلول لفظ است و ممکن است دارای مصادیق خارجی باشد و یا ممکن است مصداق و یا مصادیق خارجی نداشته باشد، بلکه فقط دارای مصادیق فرضی (ذهنی) باشد.

۱۷۶) ۴ در دلالت التزامی، لفظ و موضوع له، متفاوت هستند؛ پس شکل آن شبیه دو دایره خارج از هم (تباين) است.

۱۷۷) ۳ حتی اگر به تمام اجزای یک مجموعه اشاره کنیم، دلالت تضمینی است، زیرا منظور از لفظ، اجزا هستند. دلالت لفظ کتاب بر جلد و تصاویر و خطوط آن، تضمینی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اشاره به بخشی از کتاب دارد و دلالت تضمینی است.
۲) اشاره به چیزی خارج از کتاب دارد و دلالت التزامی است.
۳) یکی از القاب قرآن، کتاب است که خارج از موضوع آن است و به صورت استعاری به قرآن نسبت داده می‌شود، در نتیجه دلالت التزامی است.

۱۷۸) ۴ اشتباه در شیوه نگارش و کتابت می‌تواند باعث مغالطه‌ای شود که مغالطه شیوه نگارش کلمات نام دارد.

بررسی گزینه‌ها:

۱) واژه «صفر» اشتباه کتابت شده است.
۲) جابه‌جایی و برگردان می‌تواند باعث پدید آمدن این خطای ذهنی شود:
الف) گنجینه پنهان شده توسط امیرضا، کشف شد.
ب) گنجینه پنهان شده، توسط امیرضا کشف شد.

۳) جابه‌جایی و برگردان می‌تواند باعث پدید آمدن این خطای ذهنی شود:

الف) به مناسبت جنگ در خوزستان، سخنرانی می‌کنم.
ب) به مناسبت جنگ، در خوزستان سخنرانی می‌کنم.
۴) در این عبارت، شیوه نگارش ایرادی ندارد، بلکه عبارت «عکس بگیر» می‌تواند باعث مغالطه اشتراک لفظ شود:

الف) عکس انداختن

ب) تحویل گرفتن عکس‌ها

۱۷۹) ۴ چرا الفاظ در علم منطق بررسی می‌شوند؟

اولاً، خطای در الفاظ می‌تواند به خطای در صورت اندیشه تسری یابد.
دوماً، الفاظ از آن حیث که به صورت تفکر مربوط هستند، بررسی می‌شوند و قاعدتاً به صورت قواعدی یا صرف و نحو به آن‌ها کاری نداریم. (مثلاً معانی مختلف یک واژه را بررسی می‌کنیم تا دچار مغالطه اشتراک لفظ نشویم، نه این‌که آرایه ابهام را در آن مشخص کنیم و پا به قلمرو ادبیات بگذاریم).
سوماً، در منطق به صورت کلی به بررسی الفاظ می‌پردازیم، نه جزئی.

۱۸۰) ۲ الف) مغالطه توسل به معنای ظاهری است، چون دلالت مطابقی به جای تضمینی به کار رفته است.

ب) مغالطه ابهام در مرجع ضمیر است. در این مثال احتمال دو معنی وجود دارد. مشخص نیست که شاعر از راه دعا خواسته است باور افراد مورد نظر مانند باغ‌ها و خانه‌هایشان رفیع و باشکوه باشد و یا از راه نفرین آرزو کرده که خانه‌های آنان مثل باورهایشان کوچک و بی‌ارزش باشد.

ج) مغالطه اشتراک لفظ است. «همراه مریض» به دو معنا به کار می‌رود: «شخصی که همراه مریض است و یا تلفن همراه مریض».

د) مغالطه ابهام در مرجع ضمیر است، زیرا مشخص نیست پوریا در مصاحبه قبول شده است یا دوستش.

۱۸۱) ۴ به یاد می‌آوریم که از همان کودکی وقتی گرسنه و تشنه می‌شدیم، به سراغ غذا و آب می‌رفتیم تا نیازمان را برآورده سازیم. این رفتارمان بیانگر آن است که می‌دانیم در اطراف ما چیزهایی واقعی هست که برحسب نیاز از آن‌ها استفاده می‌کنیم و نیازمان را برطرف می‌سازیم؛ یعنی قبول داریم که مثلاً غذا و آب واقعاً هست و می‌توان با دست خود آن‌ها را برداشت و از آن‌ها استفاده نمود. یعنی ما انسان‌ها می‌دانیم که اشیاء موجوداتی پیرامون ما وجود دارند و می‌توانیم به آن‌ها علم پیدا کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) علم و درک ما نسبت به اشیاء پیرامون خود و استفاده مناسب از آن‌ها نشان می‌دهد که ما به وجود و منشأ اثر امور واقعی پی برده‌ایم؛ به همین دلیل، واقعی بودن این امور را ملاک رفتار خویش قرار می‌دهیم، نه این‌که بین امر واقعی و غیرواقعی، تمایز صرفاً ذهنی قائل شده باشیم.

۲) تمایز بین واقعیت و عدم واقعیت توسط ما انسان‌ها نشان می‌دهد که ما تنها واقعیت (امور واقعی) را منشأ اثر می‌دانیم.

۳) به سراغ گوشی رفتن و استفاده مناسب از آن، بیانگر آن است که ما می‌دانیم برخی امور وجود دارند که هم از «هستی» شان خبر داریم، و هم از «چیستی» شان.

۱۸۲) ۴ در عبارت «ساحل غم موجود است» مفهوم ساحل غم به عنوان یکی از چیستی‌ها با مفهوم وجود، مغایر است؛ یعنی وجود عین یا جزء ماهیت ساحل غم نیست؛ بنابراین میان مفهوم ساحل غم و وجود در ذهن دوگانگی برقرار است. در نتیجه، حمل وجود بر ساحل غم، یک حمل ذاتی نیست و به دلیل احتیاج دارد.

۱۸۸ ۱) فارابی، فیلسوف بزرگ مسلمان، به نسبت میان وجود و ماهیت توجه ویژه‌ای کرد و ابن‌سینا ادامه‌دهنده راه او بود.

۱۸۹ ۲) این رفتار طبیعی یعنی برای رفع گرسنگی درصدد خوردن غذا برآمدن، بیانگر این حقیقت است که اصل پذیرش واقعیت یک اصل بدیهی و روشن است و اصل فلسفی «رنالیسم» را در خاطر می‌آورد. هم‌چنین این رفتار طبیعی و معمولی از همه انسان‌ها سر می‌زند (نه برخی مردم) و بنابراین همه انسان‌ها، پذیرش واقعیت را مبنای عمل خود قرار می‌دهند.

۱۹۰ ۲) در قضیه «قله دماوند مرتفع است» حمل «مرتفع بودن» بر «قله دماوند» ذاتی و ضروری نیست و دلیل می‌خواهد و دلیل آن هم، مشاهده و تجربه خود ماست. گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) نیز این‌گونه‌اند؛ در حالی‌که در قضیه «جسم دارای ابعاد است» مفهوم «دارای ابعاد» ذاتی «جسم» است و به دلیل نیاز ندارد.

اقتصاد

۱۹۱ ۴) پراگیزه بودن یک کارآفرین به این معنا است که تمام توان خود را برای حل مسئله استفاده می‌کند.

۱۹۲ ۲) الف) برای این‌که محصولی جدید برای اولین بار روانه بازار شود، ابتدا باید کسی نقش کارآفرین را بازی کند.

ب) برای زنده نگه داشتن یک کسب و کار نوین به کار و تلاش زیاد کارآفرین نیاز می‌باشد.

ج) پول‌هایی که صرف خرید، اجاره و یا به کارگیری عوامل مختلف تولید می‌شود، با عنوان هزینه‌های تولید شناسایی می‌شوند.

۱۹۳ ۴) برای پاسخ به این سؤال ابتدا درآمد را محاسبه می‌کنیم و بعد هزینه‌ها را برآورد می‌کنیم و با کسر هزینه‌ها از درآمد سود یا زیان را به دست می‌آوریم:
 $14,200 \times 112,500 = 1,597,500,000$

تعداد کارمندان
 $162,000,000 = 12 \times [750,000 \times (12 + 6)] =$ حقوق سالیانه کارمندان

سود
 $18,300,000 \times 12 = 219,600,000$ اجاره سالیانه
 $250,000,000 + 219,600,000 + 162,000,000 =$ هزینه‌های تولید
 $1,597,500,000 - 1,061,600,000 = 535,900,000$
 سود / زیان

چون پاسخ نهایی مثبت است، پس سود کرده است.

۱۹۴ ۴) بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) این افراد هم به اقتصاد جامعه ضرر می‌زنند و هم برکت را از زندگی خود می‌برند.
 ج) کسب و کارهای شخصی در تمامی زمینه‌ها به ویژه خدمات حضور دارند.

۱۹۵ ۴) برای پاسخ به این سؤال، باید کل دارایی‌ها را تقسیم بر قیمت کنیم:

$$\frac{59,000,000,000}{750} = 78,666,667$$

۱۹۶ ۱) بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) تأخیر در تصمیم‌گیری از معایب شرکت است.

۳) معایب شرکت

۱۸۳ ۳) زمانی حمل محمول بر موضوع نیازمند دلیل است که آن محمول ذاتی موضوع خود نباشد یعنی اگر محمول جزئی از ذات و ماهیت یک مفهوم باشد، حمل بی‌نیاز از دلیل است، اما اگر محمول جزئی از ذات و ماهیت یک مفهوم نباشد، حمل نیازمند دلیل است. در گزینه (۳)، حمل «حکم همراه با شرط» بر «قضیه شرطی»، حمل «شیهه‌کشنده» بر «اسب» و حمل «یگانه» بر «غنی بالذات»، به دلیل نیاز ندارد. در حالی‌که در گزینه (۱)، در قضیه «تمدن ایرانی چند هزارساله است» چند هزارساله بودن ذاتی تمدن ایرانی نیست و دلیل می‌خواهد. هم‌چنین در گزینه (۲)، در قضیه «تخته کلاس سیاه است»، سیاه بودن، ذاتی تخته نیست و دلیل می‌خواهد. در گزینه (۴) نیز در قضیه «یونان مهد اندیشه‌های فلسفی جهان است» حمل «مهد اندیشه‌های فلسفی جهان» بر «یونان» ذاتی نیست و نیازمند دلیل است.

۱۸۴ ۲) مغایرت وجود و ماهیت، پایه یکی از برهان‌های ابن‌سینا در اثبات وجود خدا به نام برهان «وجوب و امکان» بود. توماس آکوئیناس که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد و زمینه‌ساز گفت‌وگوهای فراوانی در آن جا شد.

۱۸۵ ۴) نظر ابن‌سینا درباره مغایرت وجود و ماهیت مورد توجه فلاسفه مسلمان نیز قرار گرفت و زمینه‌ساز گفت‌وگوهای مهم فلسفی در جهان اسلام گردید که تا امروز هم ادامه یافته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نظر ابن‌سینا درباره مغایرت وجود و ماهیت مورد توجه فلاسفه مسلمان و اروپایی قرار گرفت.

۲ و ۳) توماس آکوئیناس که در قرن ۱۳ میلادی زندگی می‌کرد، فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری نمود که بیشتر متکی به اندیشه‌های فلسفی و عقلی ابن‌سینا و تا حدودی ابن‌رشد بود. همین امر فرصتی را فراهم کرد تا فلاسفه غرب از این طریق، مجدداً با فلسفه ارسطویی ارتباط برقرار کنند.

۱۸۶ ۴) در عبارت «انسان حیوان ناطق است»، «حیوان» و «ناطق» از اجزای تعریفی انسان هستند و چستی او را تشکیل می‌دهند و بیان‌کننده ذات و حقیقت انسان می‌باشند؛ به همین جهت، این دو مفهوم از یک‌دیگر جدایی‌ناپذیرند و حمل آن‌ها بر انسان (موضوع قضیه)، به دلیل نیاز ندارد و امری ضروری است. اما سه گزینه باقی‌مانده بیانگر ویژگی‌های مفاهیم غیرذاتی است. مثلاً در عبارت «انسان موجود است» مفهوم «انسان» به عنوان یکی از چستی‌ها با مفهوم «وجود» مغایر است و رابطه ذاتی میان آن‌ها برقرار نیست؛ یعنی سلب وجود از موضوعش (انسان) کاملاً امکان‌پذیر است و اگر بخواهیم «وجود» را بر «انسان» حمل کنیم، نیازمند دلیل هستیم. این دلیل یا از طریق حس و تجربه شناسایی می‌شود یا از طریق عقل محض.

۱۸۷ ۴) زمانی می‌توانیم درک درستی از دو مفهوم وجود و ماهیت و نسبت میان آن دو مفهوم داشته باشیم که پذیرفته باشیم اشیا و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند و ما می‌توانیم به آن‌ها علم پیدا کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ماهیت‌های زیادی مانند اسب بالدار آتش‌خوار را می‌توان در ذهن تصور کرد که تاکنون وجود خارجی پیدا نکرده است.

۲) برخی از سوفیست‌ها اصل واقعیت مستقل از ذهن را قبول ندارند. بنابراین نمی‌توان گفت که همه متفکران، اصل فلسفی واقعیت مستقل از ذهن و امکان شناخت واقعیت اشیا را پذیرفته‌اند.

۳) ما با مشاهده چستی‌های گوناگون جهان پی برده‌ایم که چستی (نه هستی) یک واقعیت با چستی واقعیت دیگر متفاوت است و خودمان هم چستی متفاوت با سایر اشیا دارم. جمع پخش آزمون‌های آزمایشی @master

۱۹۷ ۴ بولی که برای مصارف شخصی خرج می‌کنیم، صرف‌نظر از موقعیت شخصی‌مان یک منبع یا امکان به شمار می‌رود اما جزئی از منابع تولید نیست؛ منابع تولید در جهت ایجاد محصول جدید به کار می‌روند.

۱۹۸ ۲ در قید بودجه اگر به سمت هر کدام از محورها حرکت کنیم، یعنی از آن کالا بیشتر مصرف می‌کنیم؛ به عنوان مثال در این جا با حرکت از نقطه A به B چون به سمت محور برنج حرکت کرده‌ایم، در نتیجه میزان بیشتری برنج مصرف می‌کنیم.

۱۹۹ ۴ قانون پنجم تصمیم‌گیری درست و منطقی مربوط به مقایسه میان منافع و هزینه‌ها است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) قانون اول: منابع کمیاب خود را شناسایی کنید.

(۲) قانون سوم: قید بودجه خود را رسم کنید.

(۳) قانون چهارم: هزینه‌های هدررفته را فراموش کنید.

۲۰۰ ۱ همه عبارت‌ها صحیح هستند.